

Кои две въстания са двата върха в борбата на българския народ за независимост в началните години на византийското владичество?

- 1040 г. – Въстанието на Петър Делян. Поводът е финансовата реформа, според която селяните трябва да плащат натуралния десетък в пари.

- 1072 г. – Въстанието на Георги Войтех и Константин Бодин. Външнополитическите неуспехи на империята дават надежда на българите, че могат да извоюват свободата си.

Водещи причини за кризата във Византия през 80-те години на XII в.

- Империята губи част от териториите си в Мала Азия.
- Унгарската държава претендира за Браничевската област и Далмация.
- Сърбите започват освободителното си движение, а през 1183 г. Стефан Неман съвместно с унгарците опустошава западните български земи.
- През 1185 г. норманите („северни народи“, название, с което франкските автори наричат викингите и изобщо скандинавците) превземат и разграбват Солун.
- През 1185 г. на престола се възкачва Исак II Ангел.

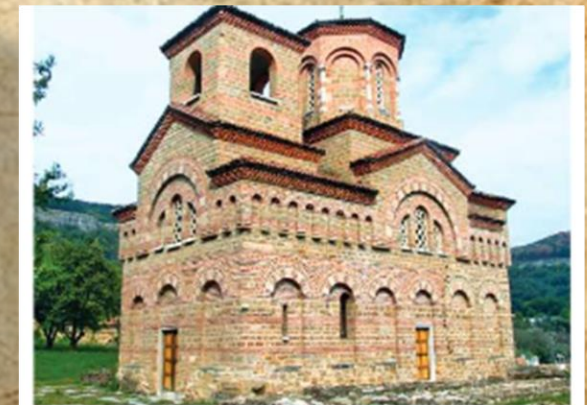
- ❖ **Отслабеното състояние на Византийската империя създава предпоставки за въстание на освободителното движение в българските земи.**
- ❖ **Именно такова въстание осъществяват двамата братя Асен и Петър.**

Запишете заглавието на новия урок:

**ВЪСТАНИЕТО НА АСЕНЕВЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА
БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА**

1. Подготовка и ход на въстанието на Асен и Петър

- Властта в тема Паристрион отдавна е само фиктивна.
- Печенегите и куманите отстраняват византийската аристокрация, издига се местна такава, ползваща се със значителна автономия.
- Теодор и Асен са с родови владения около Търново.
- Братята освещават построената от тях църква „Св. Димитър“, като в Търново е донесена самата иконата на светеца.
- След падането на Солун е пуснат слуха, че св. Димитър е изоставил солунчани, за да закриля българите.

Църквата „Св. Димитър“, Велико Търново.
Тук е обявено въстанието от 1185 г.

Прочетете текста и отговорете на следния въпрос:

Как бихте определили действията на двамата братя?

ИЗВОРИ

Из „История“ на Никита Хониат

„Двамата еднородни братя, за да освободят сънародниците си от този страх, построили храм на великомъченика Димитрий, в който събрали мнозина бесновати с кървясали и облещени очи, с разпуснати коси проявяващи напълно нещата, които правят обхванатите от бесове. Те внушили на тези бесновати да викат с висок глас, че Бог е решил да дари със свобода българския народ... Те викали, че не е време да се седи, а всеки да вземе оръжие и задружно да нападнат ромеите... Въодушевен от тези пророчески слова, целият народ се хванал на оръжие.“

Причини за избухването на въстанието на Асен и Петър

1. Императорът налага извънреден данък, приходите от който трябва да отидат за сватбата с дъщерята на унгарския крал

✓ Най- засегнато е планинското население

✓ Иззет е голяма част от добитъка

СПОРЕД ВАС ДО КОЛКО ДВАМАТА БРАТЯ СА ЗАСЕГНАТИ ОТ ТОЗИ ДАНЪК?

2. Теодор и Асен искат да бъдат зачислени в списъка на византийските прониари, но получават груб отказ и се заканват да си отмъстят (стр.71 „Причините за бунта“)

„Те не вдигнали бунта без повод, а отишли при императора, който лагерувал в Кипсела, с молба да бъдат зачислени към ромейската войска и да им се отстъпи с императорска грамота едно мъчнодостъпно селище, което се намирало при Хемус.“

ПРЕЗ ЕСЕНТА НА 1185 Г. ТЕОДОР ОБЯВЯВА ВЪСТАНИЕТО

- Теодор е провъзгласен за български цар, приемайки името Петър.

ЗАЩО ПРИЕМА ИМЕТО ПЕТЪР?

- Започват бойните действия
- Византийците са прогонени от цяла северна България.

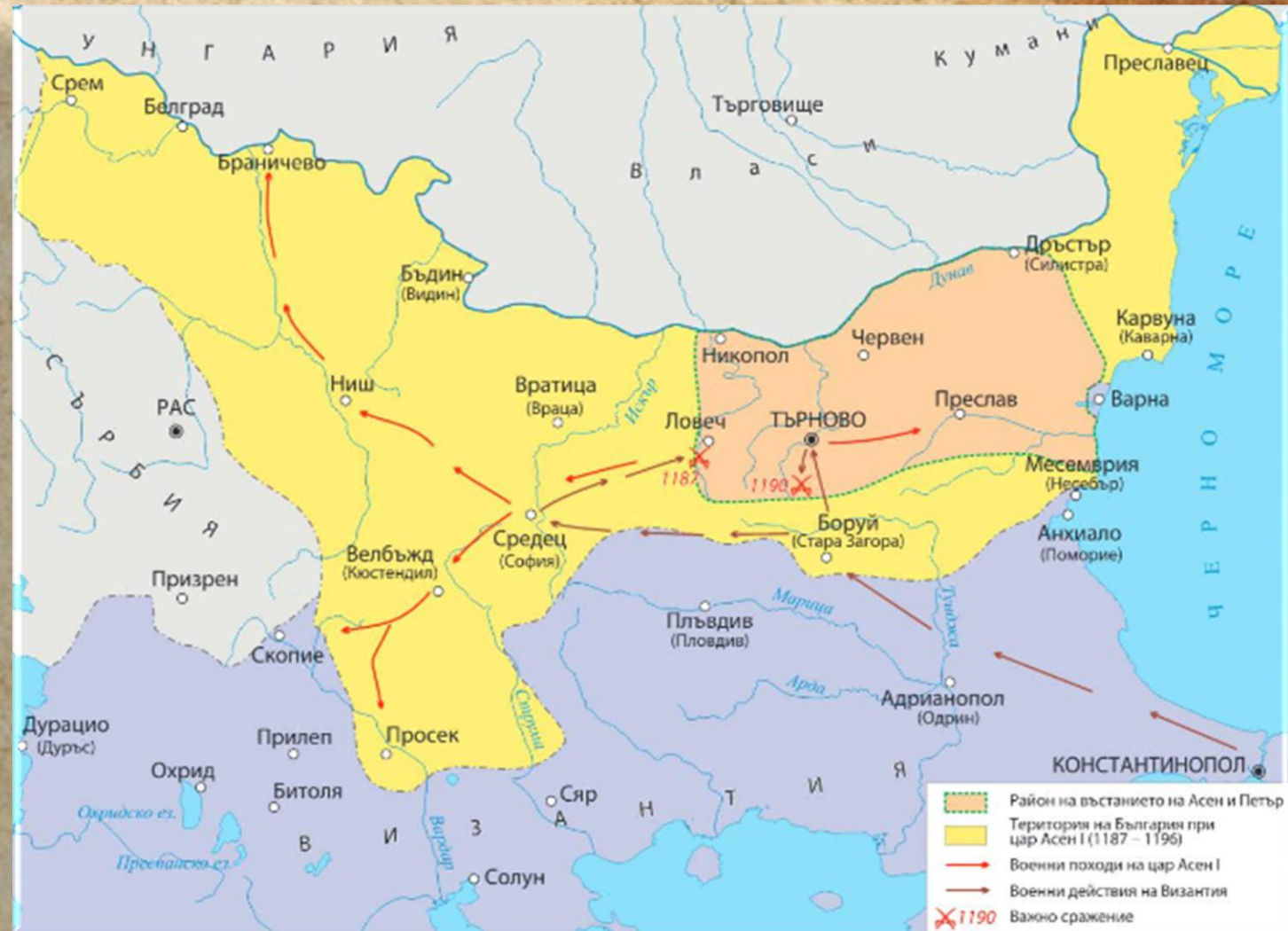

ХОД НА ВЪСТАНИЕТО

- През пролетта на 1186 г. войските на Исак II Ангел преминават старопланинските проходи и овладяват редица крепости.
- Петър и Асен се оттеглят отвъд Дунав, за да запазят силите си.
- Исак II Ангел не оставя гарнизони в превзетите крепости.
- Асен и Петър се възползват от този факт и през есента на същата година с помощта на куманите нахлува в Тракия.
- Добромир Хриз насочва войските си в югозападна посока, целта му е да вдигне на бунт българите в Македония.
- С голяма войска Исак II Ангел се насочва към Средец, но суровата зима осуetyа намеренията му.

ХОД НА ВЪСТАНИЕТО

- През пролетта на 1187 г. Ловеч е обсаден. Обсадата продължава близо 3 месеца.
- Исак II Ангел е принуден да подпише примирие.
- За да се гарантира спазването му за заложник е взет най-малкия брат Калоян.

2. Продължаване на освободителното дело

- Ловешкото примирие донася временно затишие.
- Братята се нуждаят от съюзници, за да освободят българските земи.
- През 1189 г. през българските земи преминават рицарите на Третия кръстоносен поход. Посрещнати са враждебно от Византия.
- През юли същата година пратеници на Асен и Петър пристигат в Ниш. Предлагат на Фридрих I Барбароса помощ в сблъсъка с империята, но Барбароса решава да изчака развоя на събитията.

- Из „История на кръстоносците“ - написана от неизвестен автор, участник в Третия кръстоносен поход. Цитира се по *Христоматия по история на България. Петров, П., Гюзелев, В. Изд. „Наука и изкуство“, т. 2, С., 1978.*
- *Относно преминаването на рицарите от Третия кръстоносен поход през българските земи - 1189 г.*

„...Между това Калопетър [Петър], който заедно със своя брат Асен властваше над влашките народи [българите], изпрати посолство в Адрианопол. Той молеше императора да положи на главата му собственоръчно диадемата на гръцкото царство и обещавахе да му дойде на помощ срещу константинополския император с четиридесет хиляди кумани. Императорът даде любезен и съобразен с обстоятелствата отговор на молбата му, въпреки че други грижи и други по-големи задължения го караха да продължи по-нататък предприетия поход.“

Продължаване на освободителното дело

- Проблемите с кръстоносците са решени и Исак II Ангел предприема поход към Търново, но градът е много добре укрепен.
- Императорът се оттегля, заради слуха, че от север на помощ на Търново пристига голяма куманска войска.
- В Тревненския проход българите устройват засада, като Исак II Ангел едвам успява да избяга.
- Между 1190-1195 г. освен Северна България са освободени Тракия, част от Македония, Белградска и Браничевска област.
- През 1195 г. Исак II Ангел подготвя нов поход към България, но срещу него е извършен преврат от брат му Алексий III Ангел.

Територия на България при цар Асен 1187-1196г.

3. Краят на Асен и Петър

- Увлечен във войната с Византия Асен не обръща внимание на случващото се в Търновския двор.
- През 1196 г. с помощта на Византия срещу Асен е организиран заговор.
- Иванко убива царя и заема престола му.
- Деянието на Иванко бива осъдено от болярите и той е принуден да бяга в Константинопол.
- Престолът заема Петър, но още през 1197 г. и той става жертва на заговор.
- Най-малкият брат Калоян се възкачва на българския престол и поставя началото на един величествен период.

► *За убийството на Петър.*

„По този начин управлението на мизите отново минало в ръцете на Петър. Но и той не умрял от естествена смърт, а малко след това бил пронизан с меч от един свой сънародник и свършил жално живота си. Властта над власите сега минала в ръцете на третия брат Йоан [Калоян]. По това време Петър бил взел Йоан като помощник в трудовете и като съучастник в управлението. Същият дълго време бил и заложник у ромеите, пленен по времето, когато Исак [император Исак II Ангел] бил на поход срещу мизите, но след време избягал. Щом се завърнал в отечеството си, Йоан започнал да опустошава и да граби така жестоко ромейската страна, както и умрелият му брат Асен.“

**РОДЪТ НА АСЕНЕВЦИ В ИДНИТЕ СТОЛЕТИЯ ЩЕ СЕ
ПРЕВЪРНЕ В ЦЕНТРАЛЕН ЗА ЦЯЛАТА ПОСЛЕДВАЛА
ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИЯ, А РЕДИЦА ВЛАДЕТЕЛИ С
ГОРДОСТ ЩЕ ЗАЯВЯВАТ, ЧЕ ПРИНАДЛЕЖАТ КЪМ НЕГО!**

Изготвил Цветомила Миркова

Благодаря за вниманието!